

إِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ حَتَّىٰ مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ⁽¹⁾ قَسِبَ عَلَيْهِ الْكِتَابُ⁽²⁾ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ فَيَدْخُلُهَا وَإِنْ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ حَتَّىٰ مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ قَسِبَ عَلَيْهِ الْكِتَابُ فَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ فَيَدْخُلُهَا⁽³⁾. رَوَاهُ الْأَرْبَعَةُ⁽⁴⁾.

Şüphesiz biriniz cennet halkının amelini eder, öyle ki onunla cennet arada ancak bir arşın kalır⁽¹⁾. Geçer⁽²⁾ yazı⁽³⁾ (devreye girer); o da cehennemlikli eder ve cehenneme gider. Biriniz de cehennem halkının amelini eder, ki onunla cehennem arasında ancak bir arşın kalır; yazı geçer (devreye girer); o da cennetliklerin amelini eder ve ona girer⁽⁴⁾. Dörtler rivayet etmiştir.

عَنْ ابْنِ عَمْرٍو عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كُلُّ شَيْءٍ (بِقَضَاءِ) وَقَدَرٍ حَتَّىٰ الْعَمَلُ وَالْكَيْسُ⁽¹⁾. رَوَاهُ الشَّيْخَانُ وَمَالِكٌ⁽²⁾.

İbn Ömer'den, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: Her şey (kaza)⁽¹⁾ ve kader ile, öyle ki acizlik ve zekilik de öyledir⁽²⁾. Şey ile Malik rivayet etmiştir⁽³⁾.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: جَاءَ مُشْرِكُو قُرَيْشٍ يُخَاصِمُونَ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ الْقَدْرَ⁽¹⁾ فَتَرَكْتُ: ﴿يَوْمَ يُسَخَّرُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ﴾⁽²⁾. [القمر: ٤٨، ٤٩].

İbu Hureyre diyor ki: Kureyş müşrikleri kader⁽¹⁾ hakkında münakaşa etmeye Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e geldiler; şu ayet indi. "O ateşin içinde yüzükoyun sürüklenirler. Onlara: Sekar cehennemini, denilir. Şüphesiz biz her şeyi bir kader ile yaratık"⁽²⁾ (Kamer: 48, 49).

nun çok yakın olmasından kinayedir.

nu mağlup eder.

nasının karnında iken yazılanlar; sonuç da başlangıca uygun olarak neticelenir. Allah'tan üsn-i hatimeler (güzel ölümler) diliriz.

ahih hadistir: Buharî, 3208; Müslim, 2643; Ebu Davud, 4708; Tirmizî, 2137; İbn Mace, 76; Ahmed, Müsned, 1/382.

en de derim ki: Bu alıntı ne onun dediği ne de başkalarının dedikleri arasında yoktur.

ahih hadistir: Buharî, Halku efalil ibad, s. 25; Müslim, 2655; Malik, Muvatta', 1709; Ahmed, Müsned, 2/110; İbn Hibban, Sahih, 6149. Yani ahmaklık ve akıl, hatta bölünlük ve zekilik de öyledir.

en de derim ki: Şeyhain rivayet etmiştir, sözü Buhari'nin, Sahih'inde rivayet ettiğini akla getiriyor; hâlbuki onu Halku efalil ibad'da yazmıştır, nitekim tahriri yukarıdaki hadiste geçmiştir.

nunla kader hakkında mücadele ediyor, kader yoktur; her şey yeniden yapılır. Allah eşyayı imzede onları takdir etmez de ancak meydana geldikten sonra bilir, diyorlardı. Allah da onları ayetle reddetti.

ahih hadistir: Buharî, halku efalil ibad, s. 28; Müslim, 2656; Tirmizî, 2157; İbn Mace, 83; Ahmed, Müsned, 2/444; İbn Hibban, Sahih, 6139.

عَنْ ابْنِ عَمْرٍو بْنِ الْعَاصِ عَنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: كَتَبَ اللَّهُ مَقَادِيرَ الْخَلَائِقِ قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِخَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ⁽¹⁾. رَوَاهُمَا مُسْلِمٌ وَالتِّرْمِذِيُّ.

İbn Amr bin el-As'tan, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir: Allah gökleri ve yeri yaratmadan elli bin yıl önce mahlukatın kaderlerini yazdı⁽¹⁾. Bu ikisini Müslim ile Tirmizî rivayet etmişlerdir.

عَنْ عَمْرٍو بْنِ حُصَيْنٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ: قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَعْلِمِ أَهْلَ الْجَنَّةِ مِنْ أَهْلِ النَّارِ؟ قَالَ: نَعَمْ. قِيلَ فَفِيمَ يَعْمَلُ الْعَامِلُونَ؟ قَالَ: كُلُّ مُيَسَّرٍ لِمَا خُلِقَ لَهُ⁽¹⁾. رَوَاهُ الْأَرْبَعَةُ⁽²⁾.

İmran bin Husayn radiyallahu anh'ten: Ya Rasullallah, cennet halkı ile cehennem halkı biliniyor mu, dediler? O da: Evet, dedi. Öyleyse amel edenler niçin amel ediyorlar, dediler? O da: Herkes bu ikisinden hangisi için yaratılmışsa, onun amelinde başarılı olur, dedi⁽²⁾. Dörtler rivayet etmiştir⁽³⁾.

عَنْ أَنَسِ بْنِ النَّبِيِّ ﷺ قَالَ: ثَلَاثٌ مِنْ أَصْلِ الْإِيمَانِ⁽¹⁾ الْكُفُّ عَمَّنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَلَا تُكْفَرُ بِذَنْبٍ وَلَا تُخْرِجُهُ مِنَ الْإِسْلَامِ بِعَمَلٍ⁽²⁾. وَالْجِهَادُ مَا ضُيِّقَ بَعْثِي اللَّهُ إِلَيْهِ أَنْ يُقَاتَلَ آخِرُ هَذِهِ الْأُمَّةِ⁽³⁾ الدَّجَالُ لَا يُبْطِئُهُ حَوْزٌ جَائِرٌ وَلَا عَدْلٌ عَادِلٌ. وَالْإِيمَانُ بِالْأَقْدَارِ⁽⁴⁾. رَوَاهُ أَبُو دَاوُدَ⁽⁵⁾.

Enes'ten, Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem şöyle demiştir:

Üç şey imanın aslındandır⁽⁴⁾: Lailahe illallah diyene karışmamak, biz onu bir günahla kâfir saymayız ve bir hareketle İslam'dan çıkarmayız⁽⁵⁾. Cihat da geçerlidir⁽⁶⁾ Allah'ın beni göndermesinden bu ümmetin⁽⁷⁾ sonunun Deccal' öldürmesine kadar. Onu ne bir zalimin zulmü ne de bir adilin adaleti iptal etmez. Bir de kadere imandır⁽⁸⁾. Ebu Davud rivayet etmiştir⁽⁹⁾.

(1) Sahih hadistir: Müslim, 2653; Ahmed, Müsned, 2/169; İbn Hibban, Sahih, 6138. Yani eşyayı yaratmadan önce bildiği ve irade ettiği gibi Levh-i Mahfuz'da yazılmasını emretti.

(2) Sahih hadistir: Buharî, 6596; Müslim, 2649; Ebu Davud, 4709; Ahmed, Müsned, 4/431; İbn Hibban, Sahih. Bu bapta Hazretî Ali'den, Cabir'den ve diğerlerinden de hadisler vardır. Yani herkes ne için yaratılmışsa onda başarılı olur. Mutlu mutlu olanı emrettiği gibi amel etmektedir.

(3) Ben de derim ki: Hayır, bunu üçler rivayet etmiştir, bunun Tirmizî'de Ali ve Ömer'den de başka yolları vardır.

(4) Yani esasları ve temelleri demektir.

(5) Lailahe illallah diyenin kanı haramdır.

(6) Geçerli ve vaciptir.

(7) Onlar da Mehdi ile İsa'dır, o ikisine selam olsun. Şam'da Deccal' öldüreceklerdir. Bu da Kıyamet alametlerinden gelecektir.

(8) Zayıf hadistir: Ebu Davud, 2532; Beyhaki, Sünen Kübra, 9/156, senetlerinde Yezid bin Ebi Neşbe vardır, o meçhuldür, Takrib, 8064. Bu da üçüncü maddedir.

(9) Senedi sahihtir, ben de derim ki isnadı gayet zayıftır, çünkü Yezid bin Ebi Neşbe no 89'da geçtiği gibi meçhuldür.